

Księga Tomasza

(NHC II, 7 p.138,1-145,23)

(tłumaczenie: Wincenty Myszor, Śląskie Studia Historyczno Teologiczne30(1997), s. 224-231)

(138,1) Oto słowa ukryte, które wypowiedział Zbawca do` Judy Tomasza, a które spisałem ja sam` Mathaios. Chodziłem obok (nich) słysząc ich rozmawiających` ze sobą. Zbawca rzekł: „Bracie Tomaszu, jak (5) długo (jeszcze) masz czas na (tym) świecie, to posłuchaj mnie` gdyż objawię ci to, nad czym rozmyślałeś` w swoim sercu. Skoro powiedziano, że jesteś` moim bliźniakiem i moim prawdziwym przyjacielem, zastanów się i poznaj` kim jesteś i w jaki sposób powstałeś, albo w jaki sposób(10) powstaniesz. Skoro nazwano cię moim bratem`, to nie może być tak, byś trwał w niewiedzy` o sobie samym. I ja poznałem, żeś zrozumiał. Ty bowiem` już poznałeś, że ja jestem poznaniem prawdy` . Gdy wędrowałeś ze mną, nawet wtedy, gdy byłeś jeszcze w (stanie) niewiedzy(15) jednak już poznałeś i tak zostałeś nazwany, (jako) ten, który` poznał siebie samego. Ten bowiem, który nie poznał` siebie, nie poznał niczego. Ten zaś, kto poznał siebie` samego, już osiągnął wiedzę o głębi wszystkiego`. I dlatego ty jesteś moim bratem, Tomaszu, zobaczyłeś, co ukryte(20) przed ludźmi, to, co staje się (dla nich) przeszkodą, gdyż` (o tym) nie wiedzają”.

A Tomasz rzekł do Pana:` „Dlatego proszę cię, abyś opowiedział to tych rzeczach,` [o które] cię pytam, (jeszcze) przed twoim wstąpieniem (do nieba)` [i] jak tylko usłyszę od ciebie o tych sprawach, (25) ukrytych, wtedy mogę o nich mówić. ` Bo staje się dla mnie jasne, że prawdę trudno jest` wykonać przed ludźmi”.

Zbawca w odpowiedzi rzekł:` „Jeśli rzeczy, które są dla was jawne, jednak są ukryte` przed wami, to w jaki sposób będziecie mogli słuchać(30) o sprawach dla was niejawnych? Jeśli dzieła prawdy`, jawne na tym świecie są trudne, abyście je` pełnili, to jak wypełnicie te, które należą do wielkości` wzniosłej i które należą do pełni a które

jawne` nie są ? W jaki sposób więc będziecie nazwani pracownikami ? (35) Dlatego to jesteście tylko uczniami i nie otrzymaliście jeszcze` wielkości doskonałej”.

Odrzekł Tomasz mówiąc do zbawcy: „ Powiedz nam o tych` sprawach, które uznałeś, że nie są jawne, a przeciwnie, są ukryte` przed nami”.

Zbawca odrzekł: „ Ciało [każde, powstaje w ten sposób]` jak zwierzęta je rodzą, to jest, jako [pozbawione rozumu]. W [skutek] tego` ukazują [się] na sposób stworzenia, które` [wywodzi się z innego stworzenia]. [Dla] tego samego (powodu) ci, którzy są z góry` [nie istnieją na sposób] tych, którzy są jawni, lecz (139,1) żyją ze swoich korzeni, a ich owoce` są tym, co ich karmi. Ciała te zaś jako` jawne jedzą ze stworzeń, które są im równe.` Dlatego też ciała się zmieniają, a to, co się zmienia, zginie (5) i pójdzie na zagładę. Nie ma bowiem nadziei życia, odkąd` ciało jest zwierzęce. A więc jak u zwierząt` ciała ich niszczej, tak też i te(ciała) stworzenia` zostaną zniszczone. Czyż nie pochodzą ze współżycia` na wzór tego (które jest) u zwierząt ? Jeśli więc pochodzi z niego i (10) ono, to w jaki sposób ma (w nich) powstać różnica większa` od nich ? Dlatego jesteście (jeszcze) małymi aż (do czasu gdy)` staniecie się doskonałymi”.

Odrzekł Tomasz: „Dlatego mówię ci to, o Panie, że ci, którzy mówią` o rzeczach, które nie są jawne i które są trudne(15) do wyjaśnienia, są podobni do tych, którzy wypuszczają swe strzały` do celu w nocy. Wypuszczą wprawdzie swe strzały jak` ci, którzy wyrzucają je do celu, ale ten cel jest` ukryty. Ale gdy zabłyśnie światło i` usunie ciemności, wówczas każdy czyn się (20) ujawni. Ty jednak, nasza światłości, jesteś tą (światłością), która oświeca, o Panie !”

Rzekł Jezus: „Światłością (jest tylko ta), która jest w światłości”.

Tomasz odezwał się więc w te słowa: „Panie`, dlaczego jawna światłość, co świeci tu` z powodu ludzi, wschodzi i zachodzi?”.

Rzekł (25) zbawca: „O błogosławiony Tomasz, światłość,` istotnie, ta jawna, świeci z waszego powodu, ale` nie po to, żebyście pozostawali na tym miejscu, ale abyście wyszli` z niego. Gdy wszyscy wybrani pozostawią` (swą) zwierzęcość, wówczas światłość oddali(30) się w górę, do swej posiadłości. A jej posiadłość przyjmie ją,` gdyż jest dobrym sługą”. I wtedy` w dalszym ciągu Zbawca powiedział „O` niedościgną miłości światła, o gorzki` ogień, który płoniesz w ciałach

ludzi(35) i w ich kościach; który płoniesz w nich nocą i dniem i rozpalasz członki ludzi i sprowadzasz na ich serca upojenie a w ich duszach wzbudzasz zamęt i [panujesz w nich], w mężczyznach i kobietach [w] dzień i w [nocy] i poruszasz w nich(40) podniecenie, które działa skrycie i jawnie. Podnieconych mężczyzn pociągają do kobiet] a kobiety do [mężczyzn. Dlatego] (140,1) powiada się: „Każdy, kto szuka prawdy u prawdziwej Mądrości, ten powinien sobie przygotować skrzydła aby odlecieć, jeśli ma uciec przed pożądliwością, która spala ducha ludzi i powinien sobie przygotować skrzydła, jeśli ma uciec (5) przed wszelkim duchem widzialnym”.

Odpowiedział Tomasz mówiąc: „Panie, właśnie o to pytam Ciebie, gdyż Ciebie tylko uznajemy za tego, który jest dla nas pożyteczny według tego, co mówisz.

Ponownie więc odezwał się Zbawca i rzekł: „Dlatego trzeba (10) nam mówić z wami, gdyż to jest nauka dla doskonałych. Jeśli więc chcecie być doskonałymi, musicie przestrzegać (pouczeń). Jeśli zaś nie (będziecie się nimi kierować), waszym imieniem jest niewiedza. Gdyż nie jest możliwe, aby rozumny przebywał razem z głupim. Rozumny bowiem jest doskonały w każdej mądrości (15), dla głupiego zaś dobro czy zło jest jednym i tym samym. Mądry bowiem będzie się karmił prawdą i stanie się jak „drzewo, które rośnie nad strumieniem”. Stąd są i tacy, którzy (jakby) mając skrzydła jeśli biegną ku rzeczom widzialnym, oddaleni są (20) od prawdy. To, co ich prowadzi, to ogień. On da im złudzenie prawdy i obdarzy blaskiem w piękności, która zniszczy i uwięzi ich w przyjemności mrocznej i obrabuje ich przez cuchnącą rozkosz (25) i uczyni ich ślepymi przez nienasycone żądze i spali ich dusze i stanie się dla nich jak ostry grot, który tkwi w ich sercu i niemożliwe (jest), aby go mogli odsunąć i (jest) jak wędzidło w ustach, które ich ciągnie ku swojej (30) chęci. I faktycznie skrępował ich swymi więzami, a wszystkie ich członki związał w gorzkich więzach pożądania rzeczy widzialnych, które giną, zmieniają się i przemieniają. Według tego pożądania zostali ściągani (35) cały czas z góry w dół, a uśmierceni przez to, że zostali sprowadzeni do wszystkich zwierząt nieczystości”.

Odpowiedział Tomasz i rzekł: „To jasne i tak zostało powiedziane [. . .] [o tych], którzy nie znają [. . .] [. . .] duszy”.

Odpowiedział [Zbawca] i rzekł: „[Błogosławiony] człowiek mądry, który szukał [prawdy. Gdyż gdy] ją znalazł, spoczął na

(141,1) niej na wieki i nie ma już lęku przed` tymi, którzy chcą go niepokoić”.

Odezwał się Tomasz` i rzekł: „, Czy to pożyteczne dla nas, Panie, abyśmy spoczęli` w tym, co do nas należy ?”

Zbawca odrzekł: „, To właśnie jest korzystne. (5) A dobre jest dla was, ponieważ to, co objawia się` wśród ludzi, zaniknie. Naczynie bowiem` ciała zostanie zniszczone, a jeśli zostanie zniszczone` znajdzie się wśród rzeczy widzialnych, to jest wśród tych, które` się widzi i wówczas ogień widzialny zgotuje im kaźń. (10) Z powodu miłości wiary, którą mieli przed` czasem, ponownie będą zgromadzeni w widzialnym (świecie)` - ci zaś, którzy mogą widzieć, nie są wśród widzialnych - bez` pierwszej miłości pójdą na zagładę; z powodu troski o życie` i płomienia ognia (trwającego) krótki czas, aż do czasu (15) gdy rozpadnie się to, co widzialne. Wówczas pojawią` się bożki bez kształtu, a` pojawią się pośrodku grobów , nad trupami na wieki, ku udręczeniu i zniszczeniu duszy”.

Odezwał się Tomasz i rzekł: „,Co mamy (20) powiedzieć wobec takich (ludzi), albo co powinniśmy powiedzieć ślepy` ludziom ? Jaka naukę powinniśmy wygłosić tym nieszczęsnym` śmiertelnym, którzy tak oto mówią: „,przyszliśmy (tu)` aby (osiągnąć) dobro, a nie potępienie”, albo gdy znów będą tak mówić:` „Gdybyśmy się nie urodzili w ciele, nie poznalibyśmy grzechu”.

(25) Zbawca odrzekł: „,Prawdziwie, są to tacy,` których nie miej za ludzi, ale zaliczaj ich jakby [do]` zwierząt, gdyż tak jak zwierzęta pożerają się` wzajemnie, w ten sam sposób ludzie tego rodzaju` pożerają się wzajemnie. Ale ci pozbawieni są królestwa (30), ponieważ miłują rozkosz ognia i są` niewolnikami śmierci, uganiają się z sprawami nieczystości` wypełniają żądzę swych ojców. Oni to będą` rzuceni w dół, do otchłani i będą poddani kaźni` z powodu przymusu (wynikającego) z gorzkiej złości ich natury. (35) Będą wychłostani, aby (w końcu) być wypędzonym, w dół` do miejsca, którego nie znają.` Będą uwolnieni od (swych) członków ale nie z powodu wytrwania -` [będziesz w to ] wątpił - i będą się cieszyć z tego` [ognia, gdyż miłują] szaleństwo i obłęd jako [głupcy] a (40) [pędzą] za obłędem nie znając [swego]` [szaleństwa], uważają się za mądrych [. . . ]` miłość ich ciała [. . .] (142,1) podczas gdy ich umysł zwrócony jest ku ich samym i myślą (tylko)` o swych czynach. A oto płomień ich będzie palił”.

Odezwał się Tomasz i rzekł: „Panie, ten, który został wyrzucony spośród nich, co się z nim stanie? Martwię (5) się bowiem bardzo o takich. Wielu bowiem jest im przeciwnych”.

Odrzekł Zbawca i powiedział: „Co stało się jasne dla ciebie?”

Odrzekł Juda, którego nazywają Tomaszem: „Ty, Panie, jesteś tym, któremu wypada mówić, ja zaś ma cię słuchać”.

Odpowiedział (10) Zbawca: „Posłuchaj tego, co ci mam do powiedzenia i uwierz w prawdę. Ten, który sieje i to, co sieje będzie rozwiązane przez ich ogień - przez ogień i wodę - i zostaną ukryci w grobach ciemności a po długim czasie zostaną ujawnione (15) owoce złych drzew, gdy zostaną ukarane, gdy zostaną zabici ustami zwierzą i ludzi, potęgą deszczów i wichrów, powietrza i światła, które świeci z góry”.

Odrzekł Tomasz: „Przekonałeś nas prawdziwie, Panie (20) Poznaliśmy w naszym sercu i jasne jest (dla nas), że tak to jest i że twoje słowo jest bez zazdrości, te jednak słowa, które wypowiadasz do nas, są śmieszne dla [świata], do kręcenia nosem, ponieważ tego nie pojmują. W jaki więc sposób mamy pójść (25) aby im głosić, skoro nie liczą się z nami w świecie?”

Odezwał się Zbawca i rzekł: „ [Zaprawdę] mówię wam, kto posłucha waszej mowy i o odwróci (od was) swe oblicze, albo kręcić będzie nosem nad tym, lub wykrzywiać będzie wargi nad tym, (30) zaprawdę mówię wam: ten zostanie wydany archontowi wysokości, temu, który panuje nad wszystkimi mocami i jest nad nimi królem i ten zawróci go stamtąd, zrzuci z góry aż do otchłani i zostanie przytwierdzony w miejscu ciasnym (35) i ciemnym (tak, że) nie będzie tam mógł się obrócić, ani poruszać się z powodu wielkiej głębokości tartaru i ciężaru gorzkiego piekła. Kto jest umocniony w [tych rzeczach, które są] [dostarczane] dla niego, jeśli [. . .] [. . .] nie będzie odpuszczone [jego] szaleństwo (i) [przyjmie] (40) [swoj wyrok]. {Tego}, kto was prześladował, wydadzą [w ręce] anioła, Tartarucha [w płonącym ogniu] który ich ściga (143,1), gdy bicze ognia rzucają iskrę po iskrze na twarz tego, którego dręczą. Jeśli uciekałby na zachód, to znajdzie tam ogień, jeśli zwróci się na południe, także go tam znajdzie, jeśli zwróci się na północ, to opadnie go niebezpieczeństwo (5) wrzącego ognia. Nie znajdzie zaś taki drogi na wschód, aby tam uciec i tak się uratować. Nie znalazł go bowiem w czasie, ` gdy przebywał w ciele tak, aby mógł go znaleźć w dniu

sądu”.` Wtedy zbawca odezwał się ponownie i rzekł: ` „Biada wam, bezbożni, którzy nie macie nadziei (10) umocnieni w tym, co nie ma trwałości. Biada wam, ` którzy pokładacie nadzieję w ciele, w (tym) więzieniu, które będzie zniszczone` - jak długo chcecie spać ? - w tym „niezniszczalnym(ciele), o którym` sądzicie, że nie będzie zniszczone. Jeśli wasza nadzieja osadzona` jest w tym świecie, a bogiem waszym jest to życie (25) to przyczyniacie się do zniszczenia waszych dusz. Biada wam,` przez ogień, który w was płonie, bo jest nienasycony !` Biada wam z powodu koła, które kręci się w` waszych myślach ! Biada wam z powodu płomienia` który jest w was, gdyż pożre wasze ciała w sposób widoczny (20) a rozedrze wasze dusze w sposób` ukryty, a was przygotowuje do tego przez jedno i drugie. Biada` wam, o niewolnicy, bo uwięzieni jesteście` w jaskiniach. Śmiejecie się i cieszyacie się z rzeczy śmiechem` głupich. Nie pojmujecie waszej zagłady ani (25) nie pojmujecie, w czym tkwicie, a nie` wiecie, że jesteście w ciemności i śmierci,` przeciwnie, upojeni jesteście ogniem i napełnieni` goryczą. Wasz umysł jest w was obłąkany z powodu płomienia`, który jest w was. A słodka to jest trucizna i (30) cios waszych wrogów. I ciemność weszła dla` was jak światłość, gdyż waszą wolność oddaliście` za niewolę, czynicie wasz umysł` umysłem ciemności i wasze myśli wydaliście` głupocie i wypełniliście wasze (35) myśli dymem z ognia, który jest w was, a` światło wasze ukryło się w chmurze` [ciemnej], a odzienie, które nosicie [polubiliście]` [je, chociaż] jest splugawione, ogarnęła was` [nadzieja], która nie istnieje. A kim jest ten, w którego (40) uwierzyliście [nie] wiecie. Jesteście`, wy wszyscy w [więzach a chlubicie]` się sami, jakbyście [trwali w wolności, a] (144,1) zatopiliście wasze dusze w wodzie ciemności` pobiegliście za waszymi własnymi pożądaniami. Biada` wam, którzy trwacie w błędzie i spoglądacie` na światło słońca, które osądza wszystkich i (5) spogląda na wszystko, gdyż ono będzie się zwracać przeciw wszystkim` sprawom, aby nieprzyjaciół poddać w niewolę. Wy nie rozumiecie` księżycy, jak w noc i w dzień` spogląda w dół i widzi ciała waszych zabójstw. Biada` wam, którzy lubicie znajomość z kobiecością (10) i plugawe z nią przebywanie i biada` wam z powodu mocy waszego ciała, gdyż to` one będą was dręczyć. Biada wam z` powodu działań złych demonów` Biada wam, którzy wasze członki wpędzacie do ognia (15) Kim będzie ten, który spuści na was z deszczem rosę ochłody`, aby mogła ugasić potężny płomień w was,` razem z waszym ogniem.

Kim jest ten, który da wam słońce` wschodzące nad wami, aby rozproszyło ciemność, która jest w was` i aby ukryć tę ciemność i splugawioną wodę ? Słońce (20) i księżyc dodadzą wam zapachu, razem z powietrzem,` wiatrem, ziemią i wodą. Słońce bowiem jeśli nie` wszędzie nad ciałami, przeminą i niszczeją` podobnie jak chwast i trawa. Jeśli` zaś słońce wszędzie nad nim stanie się mocny i zagłusza (25) winną latorośl, jeśli zaś wzmacnia się` winna latorośl rzuca cień na chwasty` jak i na wszystkie inne trawy, które z nią rosna` ta, gdy się rozrasta i powiększa, zwykle przejmuje` dla siebie ziemią, na której wzrasta (30) i (tak) stała się panem nad każdym miejscem, na który rzuciła cień.` Wówczas, jeśli powiększa się, staje się panią nad całą ziemią` i przyczynia się do (powiększenia) urodzaju swego właściciela i (wtedy) podoba mu się` ponad miarę; ponieważ (inaczej) musiałby ponieść wiele wysiłku` z powodu chwastów, gdyby je wrywał, a oto winna (35) latorośl sama je usunęła, zdusiła` je i tak wyginęły zrównane z ziemią”.

Wówczas` Jezus dodał jeszcze i rzekł im: „Biada wam` gdyż nie przyjęliście nauki, a ci którzy [ją chcieli]` [przyjąć} będą się męczyć, gdy ją (im będą głosić [ponieważ to wy będziecie] (40) [ ich ścigać] i pobiegiecie ku [waszym] sieciom` [własnym i wy] będziecie ich zrzucić w dół [przed ... i] będziecie ich zabijać codziennie (145,1) aby mogli powstać z martwych. Błogosławieni, wy`, którzy wpierw rozpoznaliście przeszkody i uniknęliście` tego, co jest (wam) obce ! Błogosławieni wy, z których` się szydzi i z którymi się nie liczy, z powodu miłości (5) którą wobec was ma pan wasz ! Błogosławieni` wy, którzy płaczecie i zasmuceni jesteście przez` tych, którzy nie mają nadziei, gdyż będziecie uwolnieni ze` wszystkich więzów.

Czuwajcie i módlcie się, abyście nie pozostali` w ciele, lecz żebyście wyszli z gorzkich więzów (10) życia, a gdy modlicie się, znajdziecie` odpocznienie, gdyż pozostawiliście (już) za sobą cierpienie i` szyderstwa. Gdy zaś wyszliście z cierpień i` doznań ciała, znajdziecie odpoczynek` ze strony Dobra i będziecie królowali razem z królem (15) zjednoczeni z nim, gdyż i on jest zjednoczony z wami teraz i` na wieki wieków”. Amen.` Księga Tomasza`. Atleta pisze` do doskonałych (20)

Pamiętajcie o mnie moi bracia` w waszych modlitwach`. Pokój świętym` i duchowym.

